

‘Kom Heilige Geest’ van Jan Pool

Jan sluit de inleiding af met de volgende zin:

Daarom wil ik (*Jan Pool dus*) met dit boek deze belangrijke derde persoon van de goddelijke drie-eenheid in ere herstellen. Kom, Heilige Geest, kom!

Dit roept bij mij een aantal vragen op:

1. Eerherstel van de Heilige Geest?

Jan Pool stelt dat hij met zijn boek de Heilige Geest “in ere wil herstellen”. Deze uitspraak suggereert dat de Geest in een staat van oneer verkeert, iets wat theologisch problematisch is. De Heilige Geest is God en Zijn eer en heerschappij zijn niet afhankelijk van menselijke erkenning of literaire inspanningen. Wat Pool wellicht bedoelt, is dat de Geest binnen sommige tradities onderbelicht is. Een genuanceerde formulering zou passender zijn geweest.

2. De reikwijdte en pretentie van het boek

Hoewel het boek duidelijk geschreven is vanuit een oprecht verlangen naar geestelijke verdieping, komt de formulering vaak pretentius over. Alsof één boekje kan bijdragen aan een structurele verandering binnen het wereldwijde christendom. Daarbij blijft de reikwijdte in de praktijk waarschijnlijk beperkt tot evangelisch-charismatische kring.

3. Liedteksten als theologische onderbouwing?

Jan haalt onderstaand lied aan als inspiratie voor zijn boek, als je de complete tekst van het lied bekijkt, zitten daar natuurlijk weer eindeloze herhalingen in, het is bijzonder dat je met zo weinig inhoud, toch minuten lang kunt vullen in een zangdienst en de mensen emotioneel kunt opzweepen.

Come Holy Spirit
Fall on us
Burn like a fire
Living flame of love

We're on our knees
Holy God
Show us Your glory
Oh God
We're on our knees
Crying for heaven to come to earth

Father God Your will be done
Christ in us Your Kingdom come
Spirit lead us now as one
Set Your church on fire again

Het aanhalen van een modern worshiplied als inspiratiebron, waarin zinnen voorkomen als “crying for heaven to come to earth” en “Christ in us Your Kingdom come”, weerspiegelt eerder populaire Kingdom Now-theologie dan bijbels gefundeerde leer. Zulke teksten zijn vaak herhalend, vaag en emotioneel geladen, en hebben weinig theologische diepgang. Ze roepen eerder een stemming op dan dat ze geloofswaarheden duidelijk maken.

4. Joël 2: Vroege en late regen – verkeerd toegepast

Op pagina 18 betreft Jan de vroege en de late regen uit Joël 2:23 op de uitstorting van de Heilige Geest maar is dat terecht? Lees de tekst eens vanaf Joël 2:19:

De HERE antwoordde zijn volk: Zie, Ik zal u koren, most en olie zenden, zodat gij daarmede verzadigd wordt, en Ik zal u niet meer prijsgeven tot een smaad onder de volken. Ik zal van u wegdrijven die uit het Noorden en hem verjagen naar een dor en woest land, zijn voorhoede naar de oostelijke zee en zijn achterhoede naar de westelijke zee, en zijn stank zal opstijgen en zijn vuile lucht zal opstijgen, want hij heeft grote dingen gedaan. Vrees niet, o land, jubel en verheug u, want de HERE heeft grote dingen gedaan. Vreest niet, gij dieren des velds, want de weiden der woestijn groenen, want het geboomte draagt zijn vrucht, vijgeboom en wijnstok geven hun rijkdom. En gij, kinderen van Sion, juicht en verheugt u in de HERE, uw God, want Hij geeft u de leraar ter gerechtigheid; **ja, regenstromen laat Hij voor u nederdalen, vroege regen en late regen, zoals voorheen.** De dorsvloeren zullen vol koren zijn en de perskuipen van most en olie overstroomd.

Ik zal u vergoeden de jaren, toen de sprinkhaan (alles) opvrat, de verslinder en de kaalvreter en de knager, mijn groot leger dat Ik op u afzond. Gij zult volop en tot verzadiging eten, en gij zult loven de naam van de HERE, uw God, die wonderbaar met u gehandeld heeft; mijn volk zal nimmermeer te schande worden. Dan zult gij weten, dat Ik in het midden van Israël ben, en dat Ik, de HERE uw God ben, en niemand anders; mijn volk zal nimmermeer te schande worden.

en dan komt Joël 3

Daarna zal het geschieden, dat Ik mijn Geest zal uitstorten op al wat leeft en uw zonen en uw dochters zullen profeteren; uw ouden zullen dromen dromen; uw jongelingen zullen gezichten zien. Ook op de dienstknechten en op de dienstmaagden zal Ik in die dagen mijn Geest uitstorten. Ik zal wonderen geven in de hemel en op de aarde, bloed en vuur en rookzuilen. De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voordat de grote en geduchte dag des HEREN komt. En het zal geschieden, dat ieder die de naam des HEREN aanroept, behouden zal worden, want op de berg Sion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn, zoals de HERE gezegd heeft; en tot de ontkomenen zullen zij behoren, die de HERE zal roepen.

Jan gebruikt Joël 2 als profetische aanwijzing voor de uitstorting van de Geest, maar een grondige lezing van de context toont aan dat de vroege en late regen daar letterlijk bedoeld zijn: als zegeningen in de vorm van regen en oogst na bekering van Israël. Pas in Joël 3 volgt de geestelijke toepassing: de uitstorting van de Geest. Het is exegetisch onverantwoord om de agrarische beelden uit hoofdstuk 2 te vergeestelijken en direct te koppelen aan Pinksteren of opwekkingsbewegingen vandaag.

5. Griekse woorden: meer effectbejag dan inhoud

Op pagina 19/20 gaat het over Gods timing herkennen, Jan wijdt uit over 2 verschillende woorden voor tijd die het Grieks heeft namelijk Chronos en Kairos. Er zijn echter nog minstens drie andere Griekse woorden Horos, Pote en Ekpalai die als tijd worden vertaald in het Nieuwe Testament.

Het woord Kairos betekend volgens de online Studiebijbel:

Het zelfstandig naamwoord (mnl.) kairos betekent (1) ‘(het) juiste punt, (de) juiste maat’, en (2) ‘(juiste) tijd, gelegenheid, (bepaalde) tijd’. In het NT komen we alleen de tweede betekenis tegen, allereerst in de zin van ‘de geschikte tijd of gelegenheid’, bijvoorbeeld om iemand te ontvangen (Hand.24:25), of om te spreken (Kol.4:5,6).

Jan schrijft op pagina 21: .. en kairos geeft een tijd aan die gemarkeerd wordt door bepaalde gebeurtenissen. In de kairos-tijd zien we Gods profetieën vervuld worden. En Johannes herkende dit.

Het gebruik van de termen Chronos en Kairos als theologische sleutels werkt hier misleidend. Hoewel deze woorden verschillende nuances van “tijd” aangeven, is hun gebruik in dit boek weinig onderbouwd. Uitspraken als “Johannes herkende het Kairos-moment” of “Jeremia had gelijk omdat hij een Kairos-moment herkende” zijn theologisch en historisch ondeugdelijk. Jeremia sprak geen Grieks; zijn profetie kwam voort uit directe openbaring van God, niet uit tijdsanalyse.

6. Voorwaardelijkheid van de Heilige Geest?

Op pagina 24 wordt gesuggereerd dat God een nieuwe uitstorting van de Geest wil geven, maar dat dit afhankelijk is van onze voorbereiding. Dit idee staat haaks op het Bijbelse getuigenis. In Handelingen 2 viel de Geest niet omdat de discipelen ‘klaar’ waren, maar omdat Gods tijd gekomen was en zijn belofte in vervulling ging. Het gevaar van deze gedachtegang is dat de mens centraal komt te staan: alsof God wacht op ónze actie, in plaats van dat wij afhankelijk zijn van Zijn soeverein handelen.